

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

4 de Cariuario.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

gentia medi-orum. *fac de Bellousis, in pract. crim. ti. de qu. nu. 130.*
 vel alius modis quibus mortis causa, & per consequens mors il-
 lata di-etur, *l. qui occidit, §. si. ad leg. Aquil. l. l. l. c. i. §. si quis, de offi. praesid.* Et casus ille fortuitus vulneranti non imputabitur, *l. nihil interest, ad leg. Iul. de adult. in P. l. 2. de condit. & demon. in P.*

21 ¶ Distinguantur medici mortifera vlcera ex variis locis & causis illorum, vt in capitis vlcibus Hippocrates *lib. de vulnerib. capitis*, prognostica morituri dat, quod aegrotis huiusmodi hyeme plerumque ante decimum quartum diem: aestate, post septimum febris accedit, quae cum luperuenit vulneris colorem mutat, saniemque modicam effundit, quodque ex ipso inflammatum est emoritur, glutinosum efficitur, & carnem h. le conditam repraesentat rufum, subliuidum, corrumptique os incipit, nigrum sic leue existens, tandem subpallidum se ostendit vel albidum. Ast vbi iam purulentum est, pustulae in lingua nascuntur, & laborans mente non constante moritur. Plerisque accidit & nervorum distentio, ex aduersa parte capitis, in qua morbus.

22 ¶ Praedicuntur & medici, *idem, lib. 2. de praedict.* modos aliorum vlcum, loca, putredines, altitudinesque spectando: si in vulneribus per febrium exordia quis deliret, perituum illum hominem dicunt, nisi aliqua alia signa, vel corporis virtus resistant. Considerant vulnera esse mortifera ceruicis, iuguli, colli, magnarum & crassarum venarum, cerebri, iecinoris intestinorum, vesicae, & id genus. ¶ In lege diuina, *Exod. cap. 21. ea de re sic cautum est, Si irixati fuerint viri, & percussit alter proximum suum lapide vel pugno, & ille mortuus non fuerit, sed iacuerit in lectulo: si surrexerit & ambulauerit foris super baculum suum, innocens erit qui percussit: ita tamen ut operas & impensas in medicos restituat.*

24 ¶ Iniuria realis dicitur etiam, si alicui transeunti per plateam vel viam, artifices, qui solent transeuntes deridere, percutiant sedilia vel alferes, vel alio modo sonitu moueant strepitum, *Luc. de Pen. in Lerrat, vers. sexto queritur, de cast. pecu. li. 2. C. Boer. conf. 4.* quia hoc proprie conuiuium est, voces concitare. *l. item apud Labeonem, §. conuiuium autem dicitur, de iniur. P.* Haec iniuria frequens est in via cutelliariorum Tholofae. ¶ Pertinet & ad reales iniurias, si aduersus aliquem manus saepe leuatae sunt, & saepe quis aliquem terreat quali vapulaturum, & si non percussit, *d. l. item apud §. 1.*

26 ¶ Inter reales iniurias ponemus domum inuito domino ingredi: ex lege enim Cornelia iniuriarum nomine, eo nomine agi potest, *l. lex Cornelia, §. eod. §. sed & lex, eod. ap. Iust.* Et si eum in ius vocaret, *Paul. l. is qui domum, 23. de iniur. P. l. vulgaris, 21. §. qui furis, de fur. in P.* Et Causi notauit nullum de domo sua in ius vocari licere, quia domus tutissimum cuique refugium, atque receptaculum sit: eumque, qui in ius vocaret, vim inferre videri, *l. plerique, 18. de in ius voc. li. 2. P. tit. 4. facit l. nemo de re iudic. l. si eum, in fine, de iudic. com. lib. P. l. nemo, de reg. iur. P.* Et proinde non erit puniendus, qui ingressum prohiberit vim vi repellendo, cum moderamine inculpatae tutelae, *l. 1. C. unde vi Hacque de re extat haec l. x Salica in l. Sal. ti. 27. de diuersis furtis §. 31. Si quis per casum aliena sine permissu domini iraxerit, malberg ala obsecido, 1200. den. qui faciunt solid. 30.* Iniuria rati sunt etiam antiqui, magistratui via non decedere, & eam ob rem Caium Veturium a Romanis praefectis fuisse condemnatum legitimus, quod tribuno pleb. via decedere contumaciter recusasset, neque lictori submoventi obtemperasset, quasi ipsi vniuerso que populo illata iniuria, vt auctor Plutarchus in *Graccho*. ¶ Lege Langobardorum iniuria quoque, via mulieri non decedere: sic enim in ea cautum est, *l. 1. in de iniur. mulier lib. 1. leg. Langob. Si quis mulieri liberae aut puella, in via se ante posuerit, aut aliquam iniuriam intulerit, olingentos solidos componat: & med. um regi, & med. um ei, cui ipsa iniuria illata est, aut ad quem mundum de eare pertinuerit.* ¶ Legibus quoque Lotharii, *lib. 1. leg. Langob. titu. de eo qui in via ante steterit*, regis iniuria censetur, in via homini libero ante stare: verum compositio tantum ibi est 20. solidorum. ¶ Pro iniuria quoque habitum est, quod P. Decius praetor sedens pro tribunali, transeunte M. Emilio Scaro consule non adfaretisset: proinde iussit eum consul asurgere, eique vestem scidit, sellamque confecidit, neve quis ad eum in ius iret edixit, *vetuit. Plin. lib. de vir. illust.*

30 ¶ Realis item ea iniuria, prohibere aliquem sua re libere, vel iure suo vti, *l. sane si, 1. 4. l. si quis proprium, 2. 4. de iniur. P.* vel agere in publico loco, mari, litore, itinere, theatro, & similibus, quae vnicuique permittuntur, si ibi piscari, venari, vehiculum ducere, in cauea publica conuersari, sedere prohibeatur, *l. iniuriarum, 13. §. pen. & fin. de iniur. P. l. 2. §. si quis in mari, ne quid in lo. §. ubi lib.*

43. P. tit. 8. Si mentem quis aliquo medicamento, vel alio modo alicuius alienauerit, *l. item apud Labeonem, 15. in prin. de iniur. P.* & si is aliquando alia poena criminis alterius puniatur, *l. multi, de mathemat. C. l. si si quis alicuius testis, prohibi.* Si quis me vexandi causa in ius vocauerit, *l. iniuriarum actio, 13. §. si quis per iniuriam, de iniur.* Si fimo corrupto aliquem perfuderit, caeno lutove spurcauerit, fistulas, lacus, quidve aliud ad iniuriam publicam contaminauerit: in quos & grauius animaduerti solet, *l. 1. §. sit iniuria, de extraor. crimin. lib. 47. P. tit. 11.* Damnum quoque refarciendum, *l. de iis qui deiecit, vel effuderit, 9. P. tit. 3.* Item si inferior vicinus, superioris fumigandi causa fumum fecerit: vel si superior in inferiores aedes proiecerit, aut infuderit iniuriam faciente causa, *l. abol. l. pen. de iniur. P. l. sciant, §. Aristo si seruum, v. m. d. in P.* Si creditor domum absentis debitoris propria auctoritate signauerit, iniuria faciente causa, *l. si iniuria, 20. de in ius P.* vel cum paratus esset ei soluere, fideiuflores eius interpellauerit, in iniuriam debitoris *Caius l. si creditor meus, 19. eod.* Rem alienam iniuria occupans vel vt debitoris, cum non esset, iniuriarum tenetur, *l. item apud §. 15. §. si quis bona, cum §. §. segg. eod.* Qui virgines appellauerit, affectatus fuerit, attentauerit, comitenve abduxerit, corruperit, *d. l. 15. §. si quis virgines, cum §. §. segg. & l. 1. §. conuen. eod.* et si feuerit criminalis accusatio in huiusmodi crimine locum habeat, vt deocimus in adulterio, dum de lenocinio & stupro agimus. Reus quoque iniuriarum, qui ad iniudium alicuius veste vitur lugubri, vel icalida, vel capillum demittit, *d. l. item apud, 15. §. haec autem, & l. vestem sordidam, 39. eod.* vel imaginem principis ad alicuius iniudiam portat, cui & vincula publica iniudenda sunt, *l. senatus consulto, 38. eo. l. capitalium, 28. §. ad si auias, de iur. P.* Si infamandi alicuius causa, quaedam in monumenta publica ponantur, *l. constitutionibus, 37. de iniur. P.* vel si quis statum in monumento positam faxis iniuriam causa cedat, *l. si statua, 27. eod.* Si quis filium vel seruum alterius ludibrio habeat, veluti si duxerit in popinam vel alea luserit, & si volentem patri nihilominus actio iniuriarum & domino competat, *l. si quis seruum meum, 26. eo.* quod singulare est: Item si quis peruerserit seruum ad infamandum dominum, ad statum confugere: in eum enim & serui corrupti nomine feuerit animaduertitur extra ordinem, *l. in eum, 5. de extraor. crimin. lib. 47. P. tit. 11.* ¶ Qui percutserit patrem suum aut matrem morte moriatur, *Exod. 21. §. Si quis verberauerit, Deuter. 21. inter se iurgium viri duo, & unus contra alterum rixari coeperit, volensque vxor alterius erueri virum suum de manu fortioris, miserit manum & apprehenderit verenda eius, aliquid manu illius inquit Dominus, nec steteris vlla misericordia.* ¶ Antiquitus & ex lege 12. tabul. iniuriae poena, propter membrum ruptum, talio erat, *Gell. lib. 20. c. 1.* propter os fractum, poena namque: quae tamen penae in defectu duntaxat abierunt, *§. poena autem, de iniur. ap. Iust.* Hodie autem, vt paulo ante monuimus, ex causa & persona, extra ordinem statui solet, quanti eam qui passus est estimauerit, & iudex arbitratus fuerit, *d. §. poena, §. sed & lex, §. & in summa, eo. 11. l. sed si vnus, 17. §. seruis, eo. P.* & criminali iudicio, *l. si quis iniuriam, 35. & l. si eo. tit. P.* ¶ In lege diuina *Exod. 21. 34. Deut. 19. Si irixati fuerint viri, & percussit quis mulierem pregnantem, & ea abortum quidem fecerit, sed si sa vixerit, subiacetis damno quantum maritus eius expetierit, & arbitri iudicauerint: sin autem mors eius subsequuta, reddet animam pro anima, dentem pro dente, oculum pro oculo. Si quis, Exo. d. c. 21. excussit dentem ancilla vel seruo suo, amittet eos liberos. Rursum *Leuit. 24. Qui irrogauerit maculam cuiuslibet cinium, sicut fecit, sic fiet ei, fratrumque pro fratre, & oculum pro oculo, dentem pro dente restituet, & c.* In quibus poena talionis seruatur, de qua & postea in iure pontificio scriptum est, *c. quod debet, 1. 4. q. 1. c. sex differentia, 23. q. 3.* Haec tamen temperavit deinceps sua benignitate dominus noster Iesus Christus, *Matth. 5.* ¶ Apud Scythas teste Luciano, *lib. de gymnasiis,* si quis vel vnum ex ciuibus pulsauerit, aut obuiam factus a via detruserit, aut veste disciderit, graui multa in eum animaduertentur fenes, tamen si hoc ipsum vel paucis praesentibus arbitris passus fuerit. ¶ Religio quoque apud Indos, auctore Suidam *lib. 1. verbo Indi,* pugnare pro iis quibus iniuria fit.*

De Caruatio. Cap. 4.

- 1 Carinari quid, & de Corybantum saltatione. Et 2.
- 3 Ludus caruarius, & puerorum.
- 4 Sponsa ne iniuriose aspergatur lege Langobardorum caruarius.
- 5 Caruarius faciens iniuriam actione tenetur.
- 6 Nuptias primas aut secundas damnasse hereticum.

Dum videtur aut videtur repetunt coniugium. in aliquibus ciuitatibus, sicut quidam ex plebe cum tympanis & are resonant illos infestare, iudentes potius quam illudentes: ac coniuges sapienti sibi contumeliam fieri vultus, quam lulum arbitrantur, vt aliquando inde maxima sint concitatae tragediae. Vocant hunc lulum & iniuriam, *carinari*, forsitan a Graeco verbo tracta appellatione *καρινάριον*, nam *καρινάριον* Dorice, & Attice *καρινάριον* molesiam, quia oratorum ille tinnitus & agitato sit grauis & molesta capiti. Pollinus tunc huc adferre Corybantum saltationem armatam, in insaniam, vt *καρινάριον* sit more Corybantum insanio. Nam Corybantes, sacro vt eede debatur furore correpti, capita saltando iactabant, & Cymbala pulsabant, aliosque in similem rabiem agebant: vnde qui capita iactant & tumultuantur, Corybantes dici testatur Strabo in 10. fingitque eos in monte Ida concessisse, vbi Iouem nutriebant perpetuo tympana pulsantes, ne vagitus eius Saturno detegeretur, ne ab eo deuoraretur. Sicque meminit Ouidius 4. *Fufo*.

Ardua iam dudum resonant tinnitibus Ida.
Tutus ut infanti vagiat ore puer.
Pars manibus clypeos galeas pars tundit inanes:
Hoc Cur et os habent, hoc Corybantes opus.
Res latuit patrem, trisq; iugis, imitantia sacri
Era dea comitis raucaq; terga mouent.
Cymbala pro galeis, pro scutis tympana pulsant.
Tibia dat Phrygiis vt dedit ante modos.

Hic tunc ludus citharicos videtur similis ei, qui dicitur apud Iulium Pollucem l. 8. *Onomasti. de iudis Symptiacis*, quo pueri testulas conctritas, sinistræ manus digitis percutientes, fecundum numerum feriebant. Accedunt his tinnitibus interdum rerum turpium & foedarum suffumigationes, & aspersiones sponfarum. Quare tunc in legibus Langobardorum, l. 1. de iniuriis mulier. l. 1. leg. Langobard. & de hac iniuria hæc lex regis Atulphi. *Peruenit ad nos, quod dnm quidam ad suscipiendam sponfam cuiusdam sponsi cum parantymphis, aut trottisq; ambulauerit, peruersos homines aquam forsidam, & stercoora super ipsam iactasse. Sed quia cognouimus, malum hoc per singula loca fieri, prouidimus ne pro hac causa, scandala & homicidia surgant, si quicunque libera muliere talem rem facere iudicauerit, componat solidos nongentos, medius regi & medius mundualdo. Nam si homines seruis seu pertinentes sine voluntate domini sui hoc fecerint, & dominus per sacramentum se purificauerit, quod per eius consilium non fuisset factum, serui ipsi tradantur in manus de mundualdo eius, & ipse faciat de eis, quod ei placuerit, & amplius patronus non calumniatur. Quod si iurare non poterit, componat vt dictum est solidos nongentos.* Interpretes tunc concludunt, eos qui huiusmodi caruationem faciunt, iniuriarum actione teneri, etiam moris sit illud fieri, *Aufser. in decis. Tho. 1. 40. Nicol. Boer. conf. 4. n. 13. Io. Faber in §. in iudicia, de iniur. Chassan. adrb. dos enfans de plusieurs lictz, in consuet. Burg. quia improbi mores non excusant ab iniuria, arg. auth. habita, §. pen. ne fil. pro par. C. Videret tunc in contemptum sacramenti hæc licentia transiisse, & hæresin sapere, quæ nuptias vt improbas & veritas reiciebat, vt auctor Philastrius Brixie. episc. l. de hæresib. ca. de nuptiarum legitimarum contemptoribus. Ex quorum numero fuit Tacianus, qui negabat a Deo probari. eod. lib. Philastrius, in hæresib. que a tempore Apostolorum fuerunt. Fuerunt & plures, qui ex professo nuptias secundas damnarunt, vt adulteria & incontinentie argumenta: & ideo recte se facturos putarunt, si ab his vel serio vel ludicris iniuriis homines deterrerent. Et eam puto fuisse irrisionis huius originem, contra tamen præceptum D. Pauli, qui secundas permittebat in domino nuptias mulier, vt soluta a lege primi viri post mortem eius, cap. penultim. & final. de secund. nupt. & nos late suo loco in secundis nuptiis copiose docuimus. Ad Roman. cap. 7. Et melius visum est nubere quam viri, vel scortari illegitimo & vago concubitu.*

De Verbis illata iniuria, seu de contumelia. Cap. 5.

- 1 *Pæne exacerbanda vbi frequentius est crimen.*
- 2 *Lingua bona & mala quam plurima.*
- 3 *Detractio vitanda.*
- 4 *Coniutium quid, & a maledicto quid differat.*
- 5 *Protestatio quando iniuriam minuit. Et 6. & mentiris, verbum, quando iniuriam irroget.*
- 7 *Iniuria verbalis expressa & tacita qua. Et num. 10.*
- 8 *Iniuria tacite verbis quando fieri dicitur.*

Maledictio Dei patris, aut matris quomodo puniatur.
Iniuria in magistratus lex Theoderici.
Iniuriarum prendendarum pro locutione lex.
Mis num licet in scens iniuriis priuatis afficere, & biffionum lingua proccitatis puniri. §. 15.

Claudius tunc iurisc. maleficiorum supplicia exacerbanda dixit. *Lani facta, §. si. de pte. P. quoties nimium multis personis grassantibus, exemplo opus sit.* Quod & aliis nomo thetis probatum est, *l. capitalium, §. solent, & Syrraffatores, §. iij. tit. ad leg. In reperi. C. quicumque, §. quod si fecerint, de hæret. C. u. bou. §. 15.*

Quia tunc pæna ad emendationem potissimum constituta est hominum. *Paul. l. si pæna, 20. de pte. in P.* Porro nullum frequentius crimen est, nec nocentius detractioe & conuicio: idcirco grauius plecti debet. *Linguam*, inquit D. Iacobus e. t. 3. *nullus unquam hominum domare potuit, hæc a lum in quietum plena hæc veneno mortifero: nisi stænum vt equis, vt guber maculum nauis, ad eam compescendam & circumducendam imponamus.* Homines per ipsam interficiuntur, blasphemiae, periuria perficiuntur, nuptiae, principatus, regna per ipsam subuertuntur: & in summa, vita omnis infinitorum errorum referta est. Quemadmodum, si ea bene quis vtatur & sobrie, ingentia bona perueniunt ad homines, & ea vita nostra consistit, vt ex responso *Æsopi* notat Maximus Planudes, in eius vita Græce scripta. Et Euripides in *Oreste*, in princ. vers. 10.

ἀνάσσειν γένει γλώσσει, ἀγίστην ὕβριν, dixit, id est:
Incontinentem linguam habere, morbum esse longe deterrimum.
 Et rursum apud illum Chorus, in *Andromache*, act. 3. vers. 96.
κικέεισθε ἀπὸ ἀρτίων ἄνδρῶν τοῖς μέγα
γλώσσει ἐκποκείσθε, τὸ δὲ οἱ σὸφοὶ βέλων
ἔξουλαβόντες, μὴ φίλοις τείχεσιν ἔειν.

Id est:
Paruo ex initio hominibus non parua iniuria
Lingua comparat, unde id cauent sapientes
Mortales, ne quid litis amicis conficiant.
 Idcirco *Qui custodit os suum, custodit animam suam: qui autem inconsideratus est, ad loquendum sentiet mala*, *Proverb. 19.*
Nescit vox missa reuertit, inquit Horatius, in arte poet.

Custodite, tunc ait Sapiens, *Sapient. 1. vos a murmuratione, qua nihil* 3
17. 9. test. & a detractioe: arcite lingua. Monet D. Iacobus c. 4. ne detrahamus alterutrum: qui enim detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem suum, detrahit legi, & iudicat legem. Si autem iudicas legem, non es factor legis, sed index. Summaque iniquitas dicitur detractio, *c. summa iniquitas, 6. q. 1. Detractoresque, vt homicidae, & eadem digni putantur pæna, c. homicidiorum, in 1. de pte. dist. 1. & peiores iis, qui prædialia bonaque aliorum diripiunt, c. deterioros, 6. q. 1. Regius Propheta ideo dicebat, se odio habere & persequi detrahentem se. reto proximo suo, *Psalm. 100. c. nimium, 23. q. 4. Salomon abominationem hominum, detractorem dixit, Proverb. 14. Sulfurrones & detractores D. Paulus 2. Corinth. cap. 12. dicit Deo odibiles. Igitur moderanda fuit lingua verborum prudentium, nempe legum vi.**

γλώσσει δὲ ἐστὶν πῖνον ἢ θυράδα πῖ, Euripid. in Hppoly. act. 2. vers. 127.
φρεσὶ ματ' ἐνδρῶν ποδὲσιν ὀπίσθεσιν,
αὐτὴ δὲ ἴσ' αὐτῆς πλέσσει ἀέθρησιν.

Id est:
Nulla fides lingue, que aliorum quidem
Sensus nouit pulcre dirigere:
Ipsa autem a se ipsa plurima habet mala.

Verbis tunc iniuria facta, Coniutium dicitur ab *Vlpiano*, l. 1. §. iniuriam autem, de iniur. in P. male dictumve, quod differt a conuicio: conuicium, *Festus Pompeius* dixit, quasi conuotium, vbi a vicis in quibus prius habitatum est, vel vt ait *Aldus Manutius* de orthographia fortasse ab vtroque: id est, a confusis vocibus in vicis, quia conuicium, non nisi concitatione & conuentu quo concurrant plurius voces, dicitur: & maledictum sine his fit, *litem* apud *Labeonem*, 15. *S. ait prator, cum §. §. q. eo. §. iniuria autem, eo. a. ad Instima.* Vt si quis obicitur contendendo homicidium, dicitur scilicet homicidam, si non conuicium, §. *C. eo. si delatorem, l. 3. C. eod. si debitorem nõ debitorem appellauerit, d. litem apud Labeonem §. si quis non debitorem: si liberum liberamve, seruum ancillamve iniurie causa vocauerit, *l. qui liberus, 9. & l. si quidem, 10. C. eod.* Qui turpibus quoque verbis vitur, non tentat pudicitiam quidem, sed iniuriatū tenetur, *d. litem apud Labeonem, §. qui turpis, eod. P. §. Si tunc quis dicat alicui, tu mentiris: quamuis pudorem suū purgâdo id dicens vtunq; ferendus sit, l. que omnia, 25. §. 1. de pro-**

